

REDACTIUNEA.
 Administrațiunea și Tipografia,
 Brașov, Piața mare Nr. 30.
 Scrierile nefrancate nu
 se primesc. Manuscrisurile
 nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
 MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
 următoarele Birouri de anunțuri:
 În Viena: M. Dutes Nachf.
 Max. Augustin & Emeric Looser,
 Heinrich Schalek, Rudolf Basse,
 A. Oppelke Nachf., Anton Oppelke.
 În Budapesta: A. V. Goldberger,
 Ekstein Barnat. În Ham-
 burg: Maroly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 ză garmond pe o coloană 6 or.
 — Publicării mai dese după
 tarifară și învoială.

RECLAME pe pagină a 8. a o
 săptămână 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 8 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 3 franci.
 Se primumeră la toate ofi-
 ciele postale din țară și din
 afară și la d-nii colectorii.

Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare
 Târgului Inului Nr. 30, etajul
 I. Pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
 luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
 v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
 namentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 200.

Brașov, Vineri 8 (21) Septembrie.

1900.

Din cauza sfintei sărbători de mâne, Vineri,
 Nasc. Pręc. Maria, diarul nu va apăre până Săm-
 bătă seara.

Fișpanii.

II.

Dér se auzim, ce mai ȋice
 „Magyarország“:

„Cu ocaziunea primei fuziunii li-
 bertatea opiniunii în patria noastră
 a fost pusă sub carantină. Nu vor-
 besc de opiniunea de pe hărtiă. Acésta
 ca și pasérea în sbor, ca uliul, póte
 se țipe când îi place, și răpescé când
 vré. Póte răpi onórea privată pe
 față, fără a fi împiedecatá de auto-
 ritate. Pe hărtiă, libertatea e mare.
 Condeii este o uneltă mititică; în-
 cape și prin gura cheii. Dér mica
 uneltă este aptă de a comite mari
 impertinente. Inse dincolo de hărtiă,
 în viață, s'a pus lăcat pe opiniune.
 Lăcatul acesta l'a făurit sistemul de
 cortesire al unui pătrar de veac și
 pentru mai sigura aplicare l'a pus
 în mâna fișpanilor...“

„In limba politică manipularea
 cu acest lăcat se numesce putere
 discretă. Capacitatea cea mare de
 desvoltare a acestei puteri discrete,
 ajuns c'o pernicioasă siguritate
 până la regimul terórei. Tóte inte-
 resele private au ajuns pe mâna fiș-
 panilor. Independența cetățenescă a
 incetat... Nu poți face un pas, ca
 se nu te lovesci de Ilustritatea sa
 cu lăcatul în mână“.

Dér ce se ȋicá naționalitățile
 despre libertatea opiniunii și despre
 libertatea cetățenescă; ce se ȋicá,
 când ȋiarele lor nu mai scapă de
 procesele de pressă; când poporului
 nu-i mai este permis a se aduna și
 a se sfătui asupra intereselor sale de
 viață; când terórea merge până a
 opri ținerea de baluri, serate, ba

chiar dela casa Domnului ómenii
 sunt reținuți, prin gendarmi?

Ridicatu-și-a vre-odatá Nicolae
 Bartha, independentist și mare adora-
 tor al opiniunii libere și al inde-
 pendenței cetățenesci, vocea sa ca
 deputat, și muiatu-și-a péna vre-odatá
 pentru a scrie, în calitate de ȋiarist,
 în contra volnicilor, ilegalităților și
 brutalităților, ce se comit aprópe ȋilnic
 față de nemaghiari de cátră guvern și
 organele sale? Séu cugetá el și soții
 sei ȋiaristi maghiari, cá în aceeași
 țerá cinci milióne de cetățeni pot
 avé libertatea opiniunii și indepen-
 dența cetățenescă curată și neștir-
 bită, pe câtá vreme aceste sunt su-
 grumate la ȋece milióne de conce-
 țățeni într'un mod vrednic de evul
 mediu?!

Dér se vedem cum se tânguesce
 Bartha mai departe:

„...Aceste miserabile obiecte de
 dare — căci obiecte de dare suntem
 și nimic alta — citesc losinca: drept,
 lege, dreptate și așteptá intruparea
 cuvântului. Privesc în jur se vadă,
 cine va implini cuvântul. Cu spe-
 ranță arȋtore cutrieră coridórele ca-
 sei comitatului. Pândesc după libe-
 rator, după bărbatul, care se nu le
 reamintescá forța brutală, pe care
 se-l póta privi cu ochi buni, în care
 se se póta încrede, care se cinstescá
 dreptul și se respecteze legea. Ei
 dau inse de acela, care de atátea
 ori le-a umilit consciența de sine
 cetățenescă, din partea căruia au
 avut se suferé așa de mult, care a
 desprețuit libertatea constituțională
 prin suprimarea liberei opiniuni. Și
 vedé esind și întrând la „Măria Sa“
 pe aceleași figuri ale cliicei, cari cu
 sfatul, cu șoptele, cu lingușirea trac-
 tézá și acum pe „Măria Sa“... Rên-
 duesc lucrurile, stricá relațiile, inlă-
 turá de pe teren elementele în care

nu se pot încrede, ca și mai ina-
 inte“...

Tóta vorba adevér pentru d-vós-
 tré, carí nu vé țineți de clică. Dér
 pentru naționalități, cari nu numai
 cá nu se țin de clică, dér se luptă
 în contra ei, apérând pe viață, pe
 mórte limba și naționalitatea lor?
 Câte au se suferé popórele nema-
 ghiare dela fișpanii voștri și dela
 clicele lor, ba dela tot sérântocul
 de solgábiréu și notar, pe care-l taie
 capul — și pe care nu-l taie capul
 aȋ — se mântuescă patria maghiară.

Dér se vedem cum sfirșesce
 Bartha:

„Acésta pricepere și vedere a
 fișpanilor a produs'o lucrarea distru-
 gătoare de moravuri politice a unui
 timp îndelungat. Inima și creurul lor
 s'a umplut cu misiunea de-a cortesi,
 de-a țese intrigi, de-a împărechia.
 Nivelul cel inferior al ambițiunilor,
 nu i-au împintenat pe alt teren de
 lucrare. Ei nu se schimbă, fiind-cá
 nu se pot schimba. Déca Szell nu
 pretinde dela ei serviciu josnic de
 cortes, il va pretinde altul, și ei vor
 înclina într'acolo. unde pot se-și des-
 volte facultatea lor de lucrare și in-
 clinările lor politice ignobile... A aș-
 tepta dela fișpani se se desbrace de
 ființa lor originală, este o dorință
 deșartă. Aerul lor, sentimentul de
 datoriă al lor, onórea lor politică
 sunt acelea în care i-a educat siste-
 mul Tisza-Banffy. La asta ei nu vor
 renunța, căci nu pot se renunțe. Pe
 lângă administrarea unor bărbați cu
 asemenea educație, dreptul, legea și
 dreptatea rămân numai pe hărtiă“.

D'apoi cine a crescut pe fișpani
 așa cum îi caracterisecá atât de ni-
 merit redactorul lui „Magyarország“,
 déca nu Bartha Miklos și pressa ȋi-
 dano-maghiară? Óre nu acésta pressă
 a strigat și strigá mereu după fiș-

pani „energióși“ în contra naționaliti-
 tăților? Nu acésta pressă a prea-
 mărit volniciele lui Banffy, ale pa-
 șalei de odinioară dela Deșiu și Bis-
 triță-Năséud? Nu acésta pressă a
 făcut din nulitatea regnicolară, din
 fișpanul Banffy, cu continuele ei
 preamării un bărbat providențial
 „mântuitor de patriă“, președinte al
 dietei, și în cele din urmă ministru-
 președinte al Ungariei — ca apoi
 tot ea se țipe ca din gura șerpelui
 mai târȋiu contra lui, când fișpanul
 devenind mare bărbat de stat, își
 aplica „priceperea“ și „vederile“
 sale nu numai în potriua „Valahilor“,
 ci—ca variațiune—și în contra pa-
 trioților patentati cari nu vréu se se
 dea după pér.

Nu vedeți, voi patrioților pa-
 tentați, nici din acésta tânguire
 fórté adevérată a profetului dela
 „Magyarország“, cá câte rele au
 ajuns se bântue biata țerá tóte vin
 dela voi, cari monopolisați tóta pu-
 terea și tóte drepturile în ea?

Când veți ajunge și voi odatá
 se sciți, cescie tóta lumea, și se ve-
 deți, ce vé stă deschis înaintea ochi-
 lor în tóte statele adevérat libere:
 cá cetățenii unui și aceluiași stat
 numai toți împreună pot se fiá li-
 beri și stăpâni peste destinul lor;
 ér făcându-se unul stăpân peste ce-
 lalalt, unul domn, celălalt ilot, —
 vor ajunge cu toții în robiă. Așa a
 fost de când e lumea și așa va fi
 și d'aci încolo.

Noi Români, cetind aceste tân-
 guiri ale lui Bartha asupra fișpa-
 nilor, am poté ȋice nu fără reson:
 „Székely támad, Székely bánja“.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

(12)

Antropomorfism și antiantropomor- fism în limba română.

(Urmare.)

Umerii, indicând părțile laterale mai
 înalte ale unui obiect, se aplică antropo-
 morfice în expresiuni ca: umerii dealului,
 umerii casei etc.

Spate. Antropomorfic se vorbește de
 spate mai la tóte obiectele, înțelegându-se
 partea posterióră în opozițiune cu față:
 spatele muntelui, spatele scaunului etc.; se
 se compare expresiuni ca: a ataca, a veni
 dela spate etc. Tot aici aparțin și numiri
 botanice, ca *spata dracului* (*Polypodium*
filix mas) etc. Spata ca morfologiă e o
 formă pluralică izolată a singularului *spate*¹⁾.
 Spată, afară de partea răsboiului, cu care
 se bate urzela pânzei, indicá de regulá
 partea dinapoi a obiectelor, servește de
 razim. În sensul acesta se aplică mai ales
 forma *spătar*: spētarul scaunului. De aici
 apoi sensul general de proptea, sprijin, și
 în sensul acesta se folosesc mai ales plu-

¹⁾ Se se vadă la antiantropomorfisme etimo-
 logia cuvântului spatá.

ralul *spete*: n'avea spete. — *Spățicel* (*spă-
 cel*) este numele poporal al corsetului. —
 Tot de spatá se ține ca etimologie și subs-
 tantivul *spetéză* (format cu sufixul — *eză*,
 ca și *gălbéză*, *foféză* etc.), indicând în ge-
 nere ori ce scândură subțire, ce servește
 de sprijin diferitelor obiecte: *spetezele sme-
 lui*, *jugului*, *ferestei*; *speteaza carului* etc. —
 Sinonim cu spate este substantivul *dos*,
 care asemenea dispune de o estinsă apli-
 cațiune antropomorfică: dosul cărții, dosul
 muntelui, dosul postavului etc. În special
 sunt de remarcat următoarele antropomor-
 fisme degenerate ale dosului, reduse la
 funcțiunea unor simple adverbe: *din dos*,
dinapoi; *pe dos*, *pe ascuns* séu *anapoda*;
 tot sensul de anapoda îl are și *de-ândósele*.
 — Tot aici aparține ca sens și substan-
 tivul *spinare*, indicând partea mai răsărită
 a spatelor. Același sens îl are și ca antro-
 pomorfism: sub *spinare de deal* nu se în-
 țelegé dosul, partea posterióră a dealului,
 ci o culme țestinsă de deal, ce se întinde
 orizontal séu se înalță treptat.

Costa indicá antropomorfic partea
 laterală mai ales înclinată a obiectelor:
 cóstele mării (malul); cóstele dealului (mar-
 ginii piezișe); cóstele oștirea (flancul) etc.
 Se se compare adverbul: *din cóste*, din la-
 turii. *Costiș* ca substantiv are sensul exclu-

siv de *cóstă* de deal; ca adjectiv e indentic
 cu pieziș: malurile costíșe ale mării. —
 Sinonim cu *cóstă* este *laturea*, care ca
 antropomorfism indicá una din cele două
 margini ale obiectelor: *laturea carului*. Mai
 usitate sunt adverbele antropomorifice: *în*
laturii, *din laturii*.

Șold obvine ca antropomorfism numai
 în forma *șoldă* și anume în expresiunea:
a umbra cu șoldă, adecá a umbra cu înșe-
 lătorii. Șoldiș înseamnă șchiopătând, ér
 șoldit, șoldiș e sinonim cu spetit, schiop;
 e probabil decé cá sensul fundamental al
 expresiunii: a umbra cu șoldă, a fost: a nu
 umbra drept; apoi figurat a nu umbra cu
 dreptate, a înșela. — *Șoldină* se numesce
 în graiul poporului nostru récéla de șol-
 dur, ér ca termin botanic șoldină e si-
 nonim cu șerpariță (*Polygala* séu *Sedum*
 acre.)

Picior indicá ca antropomorfism
 partea inferióră, pe care se sprijinesce
 obiectele: piciorul mesei; scaunului: picior
 de munte, de plai etc. Picior indicá și
 o măsură în graiul poporului nostru.¹⁾ Nu-

¹⁾ Măsurile antropomorifice mai cunoscute
 la poporul nostru sunt: a) *deget*, *palma*, *șchiopă*,
cot, *picior (urmi)* ca măsurii de lungime; b) *mână*,
pumn, *braț* (un braț de lemne); *gură* (o gură de
 apă), ca măsurii cantitative séu de capacitate; c)

mirii botanice, formate cu antropomorfismul
 picior, sunt: piciorul caprii (*Aegapodium*),
 piciorul vițelului (*Arum*), piciorul coco-
 șului etc.

Talpă indicá antropomorfic funda-
 mentul obiectului: talpa casei; talpa mun-
 telui; talpa saniei; talpa de ghetă etc. În
 special *talpa Iadului* se numesce în mito-
 logia poporală română tartorul dracilor, cel
 mai împeliat diavol e mama dracilor, de aici
 apoi figurat: o babă afurisită; *talpa găștei*
 se numesce în limbagiul familiar ori ce
 mășgălitură cu cernélă și în special iscă-
 litura. Se se compare următoarele numiri
 botanice: talpa găștei (*Chenopodium*), talpa
 ursului (*Acanthus*) etc.

Călcăni se aplică antropomorfic la
 înalțăminte, ciorapi; isolat se ȋice și căl-
 căiul muntelui, sinonim cu talpa muntelui.

Unghie obvine ca antropomorfic nu-
 mai în numiri botanice: unghia găinii (*As-
 tragallus*), unghia paserei (*viola declinata*)
 etc. apoi în derivațiunea *unghioșoră*, um-
 flătură sub limbă (o bôlá, germ. *Frosch*.)

(Va urma.)

NICOLAE SULICĂ.

falce (din lat. *falx*, *falce(m)*, forma originală eti-
 mologică a substantivului *falcă*, ca măsură de su-
 prațfață.

Interviewuri interesante.

Cei din Sofia, ba până și „ilustri“ bărbați din comitetul revoluționar bulgar și-au aflat o minunată achiziție în gazetarii dela presa jidano-maghiară. Dîlnic vedem publicându-se prin foile din Budapesta interviewuri și articoli favorabili cauzei comitetului revoluționar macedo-andrianopolitan. Printre cei ce îmbrățișează ingrata cauză a Sarafoff-ilor vedem, că s'a înrolat și „Revue d'Orient et de Hongrie“, diar jidano-maghiar scris în limba franceză și care apare în Budapesta. În nr. dela 10 Septembrie, număr curat bulgăresc, „Revue d'Orient et de Hongrie“ publică mai multe interviewuri (cu Ivancioff, Radoslavoff, Karaveloff și Sarafoff) precum și o amănunțită scriere a impresiilor. ce le-a primit redactorul său în călătoria la Sofia. E'tă — după „Timpul“ din București — un resumat din aceste impresii:

În conflictul cu România, cabinetul bulgar este sprijinit de țera întrîgă. Publicistul maghiar a avut ocazie să vorbească cu tot felul de omenii, și nimeni nu i-a spus, că „guvernul ar trebui să se supună pretențiilor românesce, permițînd ast-fel unui stat vecin să exercite o influență directă, în afacerile interioare ale Principatului“. Poporul bulgar păstrează o atitudine serioasă și demnă, ca unul ce are conștiința propriei valori și încredere în dreptatea și puterea lui. Dovada peremptorie a publicistului maghiar este următoarea: în grădina municipală din Sofia cântă o escelentă orchesteră română, care stringe mulți gologani, ér la restaurantul „Raiului Roșu“, unde cântă musica gardei princiară, când se întonează imnul „Șumi Marița“, „sonor, antrenant și belicos“, toate fețele bulgare se înviorază.

Trecem peste interviewurile d-lor Ivancioff și Radoslavoff, cari au convins pe redactorul „Revue d'Orient“, că Bulgaria urmază o politică sănătoasă și rațională. Lăsam de asemenea în umbră convorbirile cu oposanții Zankoff și Karaveloff, ca să ne oprim asupra declarațiilor lui Sarafoff, fiind-că de fapt acesta e personajul cel mai important în Bulgaria, personaj, care din câte se vîd, conduce politica cea mare a principatului vecin, ér pe aceea, cari îi stau în cale, îi suprimă pur și simplu.

„Nu-mi pot explica, a dîs domnul Sarafoff, atitudinea presei maghiare în cestiunea dîlei, și nu pot înțelege de ce apără pe Români cu atîta căldură! E posibil, e chiar probabil, că guvernul nostru a comis erori în negocierile cu statul vecin; această însă nu e un motiv, ca presa ungără să ne condamne. După părerea mea, Bulgaria și Ungaria, două țări de mare viitor, n'ar avé decât să profite fiind în termenii bunii, mai mult chiar decât s'ar puté spune. Cred deci, că Ungaria ar avé interesul să ne apere și să combată pretențiile Românilor, ale căror tendințe naționaliste le cunosc în de-ajuns“.

Sarafoff după-ce a făcut procesul cabinetului din București, care a întreprins o gonă contra elementelor străine, mai ales contra elementului bulgar, silindu-l să emigreze séu să se contopescă, vorbește de Kuțovlahii din Macedonia, cari sunt „cel mult în număr de cincî-șeci pe mii“, dovedind publicistului maghiar, că în zadar guvernul român a căutat să facă din ei un element etnic, și că Bulgarii nici nu-i bagă în sémă pe Kuțovlahii.

Vorbînd de conflict, și întreat de publicistul maghiar, decă oredé în posibilitatea unui război cu România, domnul Sarafoff a răspuns, cu un ton ócum enigmatic: „Un război e tot déuna posibil, chiar atunci când nu e de prevédut“.

*

Intr'o convorbire pe care un dîrist din Viena a avut'o cu ministrul de comerț al Bulgarei, Nacevici, acesta a declarat, că „a făcut acolo nici un pas oficial. După p'terea ministrului bulgar, situația este agravată prin considerația firéscă față de numéroușii macedoneni în Bulgaria. Acest element, care desfășurá în continuu o activitate politică plină de agitațiuni, numără mii de ómeni. Nu este cu putință a se lua măsuri draconice, dér se pot înfrâna și să se trecă fără considerații la ordinea dîlei.“

Guvernul bulgar vede, că și în Macedonia se simte lipsa multor reforme și dorește să se facă acolo o îmbunătățire, fără ca prin această să voiescă a turbura pacea Europei.

Sub astfel de împrejurări nu rămâne altceva de făcut, decăt a deciziunea asupra cestiunii, care a provocat óerta, să fiă deferită tribunalelor din Bulgaria, cari vor pedepsi pe cei vinovați...

Nu mă indoiesc, că în privința ultimului conflict ambii prim-miniștri, bulgar și român, sunt animați de cele mai bune dispozițiuni și că ministrul nostru de interne Radoslavoff, va fi destul de energic pentru a afla mijloce, ca să reguleze pe deplin cestiunile puse pe tapet de d-l Carp.

Printul Ferdinand dorește, ca să dispără cât de repede posibil norii de pe cerul bulgar. Acéstă dorință de sigur, că se va împlini, dér nu trebuie să se pretindă, ceea ce ar puté să fiă jigitor onórei Bulgarei și să periclitizeze interesele cele mai importante ale acesteia.

SCRIRILE DILEI.

10 (30) Septembrie.

M. S. Regele Carol va pleca din Ragaz adi, Joi, 7 (20) Septembrie, pentru a merge la castelul Weiburg, unde va sta până la căsătoria nepotului său prințipele Albert al Belgiei. După căsătoria, care se va săvîrși în München la 9 Septembrie (20 Octomvrie) Majestatea Sa se va întorce direct în țară.

Dar pentru biserica română din Paris. Prințul Alexandru Vogoride din Paris a dăruit capelei române de-acolo mai multe óajdii și sfite de aur și o mulțime de alte obiecte de aur, în valóre de peste 17.000 lei. Ministerul român al cultelor a trimis prințului o telegramă de mulțumire.

Numérul Mohamedanilor. Guvernul otoman a statorit numărul Mohamedanilor, cari se află pe întreg pământul, cu cifra de 196.500.000; dintre aceștia se află: în Turcia europeană 28 de milioane; în Asia mică, Beludjistan și India 99 milioane, în China 20 milioane, în Africa 36 milioane și 500.000, în alte părți ale lumii 23 milioane.

Concert. În 3 Octomvrie va fi concertul virtuóselor pianiste Elsa și Grethe Krummel. Acest concert promite a deveni unul dintre cele mai succese dintre câte s'au dat anul acesta la Brașov, și de aceea nu putem decăt să-l recomandăm cu căldură publicului românesc. Domnișórele Krummel ne sunt deja cunoscute din concertele date în anii trecutți, dér nu numai noi le-am admirat, ci talentul lor estradinar și virtuositatea, cu care cântă la două pianee aceleași bucăți, au fost aplaudate și în centrele mari musicale ale străinătății, precum în Lipsca, Berlin, Viena etc. La acest concert a binevoit a-și da concursul séu și d-na Maria Dima, a cărei voce frumoasă de alt și a cărei interpretare adevérat artistică, ne-a încântat deja în concertul din Iunie al Reuniunii nóstre de cântări. Debutul dómnei Dima va fi un motiv mai mult, pentru care Românii pricepători de musică vor merge la acest concert.

Epilogul atentatului dela Monza. După cum se telegraféază din Roma s'au terminat ceróetările disciplinare pornite contra funcționarilor, a căror neglijență séu negrije a ușurat ducerea în deplinire a faptei scelerate a lui Bresci. Sub-locotenentul de poliție, care a fost însărcinat cu paza persónei regelui Umberto, din pedepsă va fi transferat la Sardinia. Vor mai fi pedepsiți prefectul din Monza, deóre-ce el a invitat pe regele Umberto să m'érgă în mijlocul poporului, când s'au împărțit premiile; apoi căpitanul de poliție, fiind-că el a fost insciințat printr'o epistolă despre atentatul lui Bresci. El însă n'a dat importanță epistolei. Afară de aceștia au mai fost pedepsiți o mulțime de poliștiți.

O călătorie pe Mare a familiei regale din Spania. Jurnalul „Imparcial“ is-

torisece un oas nostim, ce s'a întéplat de-ună-dîi cu ocazia unei preumblări pe Mare a curții spaniole, care mergea la sătulețul de pescari „Estaca de Vares“. Alcadul (primarul) din acea localitate, surprins de visita regală, se urcă pe bordul yachtului „Giralda“ pentru a saluta pe regina-regentă și pe micul rege. Indată însă ce se vedú în fața înalților óspeți, bravul primar nu găsi cuvinte pentru o vorbire ocazională, ci puse mîna pe umerii ténérului rege, îl privi dela cap până la picioare și zimbînd, îi díse în naivitatea sa: „Hm, Dómne, Dómne, ce rege drăguț îi ásta!“

Proteste Burilor.

Din Durban se anunță, că președinții Krüger și Steyn au dat o contra-proclamație, în care declară aneizarea ca nulă și díce, că republicele nu se vor supune nici-ódată Angliei.

Deputațiunea bură protestéază de asemenea contra proclamației lordului Roberts, prin care se susține, că președintele Krüger, trecînd granița, ar fi dimisionat. Dimpotrivă Krüger a plecat cu legală autorizațiune a consiliului administrativ al Transvaalului, în urma hotărîrii din 1899 a „Volksraad“-ului.

*

Apelul adresat de deputația republicelor sud-africane se termină ast-fel:

„Ori-cât de durerósă ar fi fost pentru poporul nostru atitudinea Englesilor, ea se mai putea înțelege atît timp, cât a fost vorba de un război regulat. Dér cuvîntul de mijlocire nu se va pronunța acum când Marea Britanie calcă în picioare prin aneșări teoretice principiul dreptului gînjilor pentru a-și deschide în chipul acesta calea la toate actele de violență și, decă e posibil, la estermunarea completă a unui popor liber? În numele dreptății, în numele umanității, ne adresăm tuturor popórelor, a căror inimă bate pentru noi, și le cerem să vină în acest moment estrem în ajutorul poporului nostru și să ne scape patria. Avem speranță în Dumnezeu, că apelul nostru va fi ascultat“.

ULTIME SURSURI.

Berlin, 19 Septembrie. Diarul „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, face cunoscut, că contele de Bülow, ministrul de externe al Germaniei, a adresat puterilor o circulară în care spune, că prima condițiune pentru raporturile diplomatice cu China e estradarea instigatorilor crimelor comise la Peking, crime, cari sunt în contra dreptului gînjilor. În descoperirea instigatorilor miniștri străini din Peking ar puté face mărturisiri de o netăgăduită valóre și ireproșabile. Circulara propune, ca miniștri din Peking să fiă însărcinați să arate pe principalii criminali.

Haga, 19 Septembrie. Sosirea lui Krüger se așteptă pe la mijlocul lui Octomvrie.

Sofia, 19 Septembrie. Principele Ferdinand a sosit adi aici, venind din Filipopol.

DIVULGAREA.

Regele și vizitiul. Diarele din Roma istorisece despre noul rege italian Victor Emanuel III, următorul episod interesant: Regele s'a aflat dílele din urmă în Neapoli și într'o sérá plecă la preumblare. Nu avea cu sine, decăt un funcționar de al curții cu care împreună se urcă într'o trăsură, ce o aflase mai curînd pe stradă. Vizitiul, care cređuse, că óm-nii din trăsura sa sunt de același rang, începú să vorbească și se plânse, că acum le merge réu vizitiilor în Neapoli, deóre-ce mai toți umblă cu tramvaiul și birjarii abia decă mai capétă vre-un mușteriu. Nimenea nu-i póte ajuta, decăt póte regele, la care se va și trimite o deputațiune. Regelui i-au plăcut vorbele vizitiului și l'a întreat, ce părere are despre

schimbarea de tron? — Ah, díse vizitiul! Pentru regele Umberto ne pare fórte créu. A fost un bărbat bun și fórte brav și această i-a pricinuit perirea. Regele cel nou pare a fi fórte suspect și, decă vrei să scii domnilor, eu așa ored, „că domnia sa“ é un om fórte șiret. — Regele a primit suridînd răspunsul, ce i-s'a dat din partea vizitiului. — Intr'acestea trăsura ajunse la palatul regal. — Mână în curte! díse Regele! — Dér sentinela nu ne lasă! observá vizitiul. — Dá numai înainte! Trăsura intrá, sentinela presentă armele, vizitiul rămase uimit. Dér mai mare i-a fost mirarea, când un servitor se presentă și-i puse în mână o banonotă de 10 lire cu cuvintele: Primesce-ți bacșișul, ce îi-l trimite Majestatea Sa!

*

O istorie curat americană comunică revista „Progres Médical“. În America face mare senzație între medicii și antropologii o fată ténéră. Acéstă, o coróitură de rasă albă și neagră, are însușiri ca nimeni în lume, séu mai bine díse, pare a fi lipsită de óri-ce simț físico. Nu numai suprafața corpului ei este nesimțitoare pentru óri-ce atingeri séu răniri, ci și organele ei interne sunt ca amorțite, lipsite de óri-ce simțemént. La esperiențele făcute, medicii putură să-i atingă pelea cu ferul ars, și să o rănescă cu óri-care alt instrument ascuțit, fără a se produce cea mai mică impresie asupra fericitei posesóre a acestui corp miraculos. Chiar cu arma de foc s'ar fi tras asupra ei și glonțul i-a străbătut unul din brațe, fără ca ea se simtă decăt o ușóră impresiune. Pe lângă această, se mai constatá și o rezistență supranaturală contra óri-cărei otrăvi: arsenicul și ciancalinul n'avură nici un efect asupra fetei, ca și inoculațiile cu bacterii de tifos, coleră și tuberculósă. D-rul Playfair, un óunoscut neorog, pe a cărui autoritate se și baséză această istorióră, a declarat, că fata în cestiune este sigură contra óri-cărei bóle și trebuie să ajungă o bătrînețe fórte adéncă și numai lesiuni grave la creeri și colona ei vertebrală îi pot cauza óre-cari suferințe. După esperiența medicilor, lipsa de simțeminte físico este o raritate și e trecétóre la óre-cari bolnavi de nervi, ér nici-ódată durabilă și nici-ódată la ómenii sănătoși. Casul ne mai pomenit al tinerei molate, născute acum 27 ani pe insula Trinidad, nu se póte explica decăt printr'un fel de degenerare a nervilor și astementului, pe când nervii motorioi, de cari depinde activitatea musculaturei, au rémás sănătoși.

Literatură.

Noțiuni de Economia Vitelor, prețioasă scriere economică a d-lui I. St. Furtuna, edițiunea a treia cu 137 ilustrațiuni și 224 pag. Opul acesta nu se ocupă numai cu vitele, ci cu tot ce privesce o bună gospodărie, începînd dela boi, cai, oi, capre, porci, măgari, și așa pe rénd până la cel din urmă puiú de găină, gâscă, curcă, rață, ba merge chiar până la ouă arătând și acestea cum se păstrează, cari sunt mai bune etc. Acest op economic scris cu multă cunoscînță de cauză și fórte bogat în cuprins, a fost premiat de Societatea centrală de agricultură din România și e aprobat de ministerul român al cultelor și instrucțiunei publice pentru școále și pentru bibliotecile populare. Se póte procura și dela Tipografia „A. Mureșianu“ cu 2 cor. (plus 10 bani porto.)

*

Din „Cura de apă“ ed. IV, apărută de curînd, se pot procura esemplare și dela Tip. „A. Mureșianu“ cu 3 cor. plus 20 bani porto. Legată în scórță și cu exterior plăcut 4 cor. plus 30 b. porto. Cura lui Kneipp e cunoscută în totă lumea și scrierile sale cu prețioasele povețe igienice ar trebui să se afle în totă familia, precum și în bibliotecile populare, căci țărani pot profita mai mult de ele. Opul cuprinde peste 600 pag. și are o scală alfabetică a tuturor bólelor și povețelor de cari se tractéază în op, în număr cam de 2200.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maier.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

Scrieri scolare.

Istoria pedagogiei de V. Gr. Bor-govan O carte nouă și de mare interes pentru toți bărbaii de școlă. Prețul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul școlilor poporali din diecesa Gherlei. (Cu per-misiunea superiorilor). Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechi) costă 25 cr., 2-a parte II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

Cântul în școlă populară de Iuliu P. inv. în Năsăud. Teoria, praxă și cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățători și părinți, prelucrat de Basila Rațiu, profesor la seminarul din Blășiu Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„Învățătura creștinească“ sau **Catehismul mare** pentru tinerimea greco-cath. Edițiunea III. (1898). Cu binecuvântarea episcopului de odinioară al Gh-riei, Ioan Alexi. Noua edițiune a apărut cu îmbun-tășiri și e tipărită cu ortografia cu semne. Conține 284 pag., format 8°, e legată solid și costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Gramatica limbii române, pen-tru școlile inferioare, prelucrată după siste-mul fonetismului modern, de Ioan Papiu. Partea I. Etimologia. Edițiunea II. Prețul 50 bani.

Cărți pentru comercianți și funcționari de bancă:

Idei fundamentale în economia politică de Ioan Socacu, vechi profesor la școlile com. r. din Brașov. Prețul 65 cr.

Procent, Promii, Interese și Teoria conturilor curente de I. C. Panțu. Arată calcularea intereselor pe ani, pe luni și pe zile într'un mod practic; sunt mai multe exemple explicate amănunțit. Prețul 40 cr. (+ 3 cr. porto.)

„Curs complet de corespondența comercială“ de I. C. Panțu. Conține mo-dele de circulare, scrisori de informațiune, recomandări și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și espedi-

țiune; cesiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede, cupone etc. Prețul 1 fl. 60 cr.

Un capitol din Contabilitatea dup-lă de I. C. Panțu, prof. la școlă comerc. superioară din loc. Tracteză principiile conta-bilității dup-le ilustrate cu diferite exemple, pe care studiindu-le cu atențiune, pöte orî și cine se învețe ținerea socotelilor în eco-nomia proprie și în afacerile comerciale. Prețul 50 cr. + 5 cr. porto.

Al doilea capitol din contabilita-tea duplă, de I. C. Panțu. Acastă nouă broșură conține: **afacerile de credit cambial și afacerile de bancă**. Prețul broș. 2 coröne (+ 10 bani porto).

Cărți cu prețuri reduse.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra cărților de mai jos, care se vënd cu pre-țuri reduse, ba chiar numai pe jumătate, de cum s'au vëndut până acum.

1) **Lascar Viorescu, O icönă a Mol-dovei din 1851** de Wilhelm de Kotzebue. E cunoscută această scriere ca o lucrare istorică de mare valöre în literatura noastră. Conține 268 pag. cu tipar curat și hârtie de lux. Prețul în loc de 4 cor., cum s'a vëndut până acum, este ađi numai 2 cor. (+ 30 bani porto.)

2) **Poesii de Veronica Micle**, regretata noastră poetă. Conține 144 pag. In loc de 3 cor., se vînde numai cu 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto.)

3) **Poesii complete** de Carol Scrob. Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaților noștri și posesiile lui ocupă un loc frumos în literatura ro-mână. Prețul s'a redus dela 4 la 2 cor. (+ 20 b. porto.)

4) **Instrucțiunea gimnasticeii** în școl-le de băieți și de fete. Cu 57 figuri în text, de D. Ionescu, profesor de gimnastică la liceul Lazăr și la școlă normală de in-stitutori din Bucuresci. Preț. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu semă pentru învățători.

5) **Originea monedelor** (a banilor) de M. C. Sufu, o interesantă conferență ținută la Ateneul Român din Bucuresci. In loc de 1 leu se vînde cu 50 bani.

6) **Poesii** de F. M. Stoicescu. Este o carte mare de 252 pag. cu exterior plăcut și bine îngrijit. Autorul e de asemenea cu-noscut în literatura română și versurile sale frumoșe nu au lipsă de laudă, ca și se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vînde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) **„Vrei să te iubescă bărbatul?“** Broșura cu acest titlu conține povețe prac-tice serioșe și förte potrivite pentru fami-liile bune. Prețul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto).

Cursul la bursa din Viena.

Din 18 Septemb. 1900.

Renta ung. de aur 4%	115.—
Renta de coröne ung. 4%	90.60
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.30
Impr. căil. fer. ung. în argint. 4½%	98.25
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.50
Bonuri rurale ungare 4%	90.15
Bonuri rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	162.75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	142.75
Renta de argint austr.	97.45
Renta de hârtie austr.	97.15
Renta de aur austr.	116.40
Losuri din 1860.	131.75
Acții de-ale Băncei austro-ungară	17.14
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	676.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	660.50
Napoleondori	19.31
Mărci imperiale	118.32½
London vista.	242.02½
Paris vista	96.20
Rente de coröne austr. 4%	97.80
Note italiene	90.20

Cursul pieței Brașov.

Din 19 Septembrie 1900.

Bancnota rom. Cump.	19.08	Vënd.	19.12
Argint român. Cump.	18.80	Vënd.	18.90
Napoleond'ori. Cump.	19.26	Vënd.	19.30
Galbeni Cump.	11.30	Vënd.	11.40
Ruble Rusesci Cump.	127.—	Vënd.	—.—
Mărci germane Cump.	58.50	Vënd.	—.—
Lire turcesci Cump.	10.72	Vënd.	—.—
Seris. fonc. Albina 5%	100.—	Vënd.	101.—

La FILIALA ALBINA Brașov

se află de vëndare un **MOTOR** de benzin (putere 16 cai), **Presse de fën,** **Mușamale, cântare și saci.** 3—5

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghetete al D-nului I. Săbădeanu.)

Recomandă Onor. public la casuri de mörte, aședământul său de înmormântare bogat asortat în cari töte obiectele, atăt sorte mai de rënd, cât și cele mai fine, se pot că-păta **cu prețuri ieftine.**

Comisiune și **depon de sicriuri de metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprieă a tuturor **sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.**

Depou de **canuni** pentru **monumente și plântici** cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de **marmură**, care **funebre proprii cu 2 și cu 4 cai**, precum și un **car funebru** vënd, pentru **copii**, precum și cioclii.

Comande întregi se escută **prompt și ieftin**, i au asupra-ni și **transporturi de mörți în străinătate.**

La casuri de mörte a se adresa la

E. Tutsek.

13—*

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provêdut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté escuta **orice comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint și colorii.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORII.

ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE pentru töte speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori. Couverts, în totă mărimca.

TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de **HOTELURI și RESTAURANTE.**

PREȚURI-CURENTE și DIVERSE

BILETE DE ÎNMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, eta-giul I, cătră stradă. — Prețurile moderate. — Co-mandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Maiu st. n. 1900.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la öra 5-8 min. dim.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ö. 2-45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la öra 7-48 min. séra.
- IV. Tr. acc. la öra 10-26 min. séra. (Arad)

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persöne la öra 3-55 m. dim.
- II. Trenul mixt la örele 11 a. m.
- III. Trenul accel. la öra 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- IV. Tr. acc. la öra 5-14 m. dim. (dela Arad).

Dela Brașov la Kezdi Oșorheiu:

- I. Trenul de pers. la öra 5-19 min. dim. (are legătură cu Tușnad, Ciuc-Szereda, la öra 3-20 min. nöptea.
- II. Trenul mixt la öra 8-50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la öra 3-15 m. p. m. (are legătură cu linia Tușnad-Ciuc-Szereda).

Dela Brașov la Zêrnesci (gar. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la öra 9-2 min. a. m.
- II. Trenul mixt la öra 5-26 min. p. m.
- III. Tr. mixt, la öra 9-30 min. séra.

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

- I. Trenul de pers. la öra 5-19 min. dim.
- II. Trenul mixt la öra 8-50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la öra 3-15 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tr. acc. peste Arad la öra 5-7 m. dim.
- II. Trenul de persöne la öra 8 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la ö. 2-9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la öra 10-25 min. séra.

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Trenul mixt, la öra 6-58 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
- II. Trenul accel. la öra 2-18 min. p. m.
- III. Trenul mixt, la öra 9-27 min. p. m. (din Maiu 15 — 15 Sept.)
- IV. Trenul accelerat, la öra 10-14 m. séra.
- V. Tren de pers. la öra 2-10 min. p. m. (din 1 Iulie, Joia și în töte sêrbătorile).

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- I. Trenul de persöne la öra 8-25 m. dim. (are legătură cu St-Georgiu, Ciuc-Szereda și Ciuc-Gyimes).
- II. Trenul de pers. la öra 1-51 m. p. m.
- III. Trenul mixt, la öra 6-48 m. séra (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- IV. Tr. mixt, la öra 10-4 m. séra (pl. dela St-Georgiu, în Iul. 1 — 15 Sept. în töte sêrbătorile).

Dela Zêrnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la öra 7-2 min. dim.
- II. Trenul mixt la öra 1-12 min. p. m.
- III. Tr. mixt la öra 8-18 min. séra.

Dela Ciuc-Gyimes la Brașov:

- I. Trenul de pers. la öra 8-25 m. dim.
- III. Trenul de pers. la öra 1-51 m. p. m.
- III. Trenul mixt la öra 6-48 min. séra
- V. Tr. mixt la öra 10-04 min. séra. (din Palanca dela 1 Iulie — 15 Sept. în töte sêrbătorile).